

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально–науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

06-01-170М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять і самостійного вивчення
навчальної дисципліни «Проектний аналіз»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою
«Економіка підприємства»
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 7 від 27.12.2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки до практичних занять і самостійного вивчення навчальної дисципліни «Проектний аналіз» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства» спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» денної та заочної форм навчання. [Електронне видання] / Ковшун Н. Е., Левун О. І. – Рівне : НУВГП, 2023. – 40 с.

Укладачі: Ковшун Н. Е., д.е.н., професор кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу; Левун О. І., старший викладач кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Відповідальний за випуск: Кушнір Н. Б., к.е.н., професор, завідувач кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Керівник групи забезпечення спеціальності:

Кушнір Н. Б., к.е.н., професор, завідувач кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Керівник групи забезпечення ОПП:

Кузнецова Т. В., к.е.н., професор кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

© Н. Е. Ковшун, О. І. Левун, 2023,
© Національний університет
водного господарства та
природокористування, 2023

ЗМІСТ

Вступ	4
Практичне заняття № 1. Тема: Поняття проекту та проектного аналізу	5
Практичне заняття № 2. Тема: Основи фінансової математики	9
Практичне заняття № 3. Тема: Показники ефективності інвестиційних проектів.	11
Практичне заняття № 4. Тема: Фінансування інвестиційних проектів	13
Практичне заняття № 5. Тема: Оцінка ризиків в проектному аналізі	24
Практичне заняття № 6. Тема: Система управління проектами	27
Практичне заняття № 7. Тема: Управління часом у проекті .	32
Завдання для самостійної роботи	36
Рекомендована література	39

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Проектний аналіз» орієнтована на формування у студентів сучасного наукового світогляду і системи глибоких спеціальних знань щодо аналізу та реалізації проектів.

Метою вивчення дисципліни є засвоєння досвіду світової практики підготовки проектних рішень, формування системного бачення сутності, методології та аспектів проектного аналізу.

Цілі вивчення дисципліни: комплексне навчання методів аналізу зовнішнього і внутрішнього середовища проекту; розрахунку грошових потоків, що створюються проектом; розробки техніко-економічного обґрунтування проектів; оцінювання ефективності та ризикованості здійснення проектів; розробки заходів щодо зниження ризиків проекту; формування комплексу заходів щодо успішної реалізації проектів.

Завданнями навчальної дисципліни є отримання студентами наступних компетенцій:

- здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність до ініціювання та реалізації інноваційних проектів в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності.

Метою проведення практичних занять є закріплення теоретичних знань із дисципліни та набуття практичних навиків. Матеріали представлені в розрізі основних тем та включають в себе програмні запитання, питання для обговорення та практичні завдання.

Програмні запитання спираються на нормативний матеріал, що висвітлювався на лекційних заняттях та широко представлений в навчальній літературі. Питання для обговорення потребують критичного осмислення матеріалу та вивчення додаткової літератури. Практична частина включає завдання, що забезпечують закріплення вивченого матеріалу,

Методичні вказівки призначені для використання під час практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «Проектний аналіз» студентами спеціальності 076 «Підприємство, торгівля і біржова діяльність» денної та заочної форми навчання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема: **Поняття проекту та проектного аналізу**

Мета: розглянути сутність поняття проекту та класифікацію проектів, ознайомитися з поняттям життєвого циклу проекту, його основними фазами та стадіями.

Програмні запитання:

1. Поняття й класифікація проектів.
2. Зовнішнє та внутрішнє середовище проекту.
3. Життєвий цикл проекту.
4. Фази, стадії та етапи проектного циклу.

Питання для обговорення:

1. Що таке проект? Чим проект відрізняється від інших видів робіт, що виконуються в організації?
2. Роль та особливості широкомасштабних проектів радикально нових технологій.
3. Вплив зовнішнього середовища на проект.
4. Фактори внутрішнього середовища проекту.
5. Чи існують особливості життєвого циклу загальнонаціональних, регіональних і локальних проектів?
6. Які види і типи аналізу застосовуються на різних фазах, стадіях і етапах інвестиційного проекту?

Практичні завдання:

1. Надати єдино правильну відповідь на тестові питання.

А. Проект – це:

- а) комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на досягнення висунутої мети в умовах обмежених фінансових, часових та інших ресурсів;
- б) план довгострокових фінансових вкладів;
- в) бажаний результат діяльності, який намагаються досягти за певний проміжок часу при заданих умовах реалізації проекту;
- г) комплекс заходів, спрямованих на досягнення соціально-

економічних результатів.

Б. Проміжок часу між моментом появи ідеї проекту та моментом його ліквідації – це:

- а) період експлуатації;
- б) інноваційна діяльність;
- в) життєвий цикл проекту;
- г) ідентифікація проекту.

В. Виокремлюють такі фази проекту:

- а) концептуальна, контрактна і фаза реалізації;
- б) передінвестиційна, інвестиційна та експлуатаційна;
- в) попереднє техніко-економічне обґрунтування, висновок з проекту і рішення про інвестування;
- г) технічна, економічна, екологічна і фінансова.

Г. До факторів зовнішнього середовища відносять:

- а) культурні, правові, стратегічні, залежні, незалежні;
- б) організаційні, політичні, суспільні;
- в) суспільні, економічні, культурні, політичні;
- г) природні, сприятливі, постійні, динамічні.

Д. До внутрішніх чинників проекту відносять:

- а) кліматичні умови;
- б) стиль керівництва проектом;
- в) рівень оподаткування;
- г) строк окупності проекту.

Е. Проект має такі обмеження:

- а) ресурси, час, якість;
- б) вчасність, доцільність, час, якість;
- в) ергономічність, ресурси, якість;
- г) ресурси, витрати, запаси.

2. Встановити відповідність між окремими прикладами проектів та їх видами.

Види проектів	Приклади проектів
1. Промислові 2. Дослідження та розвитку 3. Організаційні 4. Економічні 5. Соціальні	а) проведення соціологічного опитування населення країни; б) впровадження автоматизованої системи опрацювання інформації в організації; в) організація науково-дослідної конференції з питань соціального захисту безробітних; г) подолання наслідків повені; д) будівництво торгово-виставкового комплексу е) реформування системи митних платежів ж) створення спільного підприємства по виробництву з) реформування системи охорони здоров'я

3. Встановити, до якої групи факторів відносяться зовнішні чинники впливу на проект наведені в таблиці.

Оточення проекту (група факторів)	Чинники, що впливають на розробку і реалізацію проекту
1. Політичне 2. Економічне 3. Суспільне 4. Правове 5. Науково-технічне 6. Культурне 7. Природне	а) свобода слова б) наявність корисних копалин в) міжнаціональні взаємини г) структура внутрішнього валового продукту д) розвиненість банківської системи е) міждержавні стосунки ж) національні традиції з) рівень розвитку комунікацій и) право власності к) надання пільг безробітним л) розвиненість системи охорони здоров'я м) вимоги до захисту навколишнього середовища н) рівень промислових технологій

4. Опис проблеми. Центральна частина міста Дніпро має велике завантаження маршрутним та міським автомобільним транспортом, протягом дня виникає багато заторів і аварійних ситуацій на дорогах.

Характеристика ситуації:

- Центральна частина міста дуже перевантажена автотранспортом.

- Проїжджа частина вулиць Січових Стрільців, Михайла Грушевського, Короленка, Ліпінського, Воскресенська, Чернишевського, Старокозацька та проспекту Дмитра Яворницького вже проходила модернізацію й розширювати її далі немає можливості.

- В той же час у центрі міста розташована велика кількість престижних магазинів, офісів, банків, державних установ та інше. Їх працівники та відвідувачі паркують свої авто в усіх можливих місцях, інколи порушуючи правила дорожнього руху та заважаючи проїжджати іншим. Крім того, у центрі міста пересікаються найпотужніші транспортні потоки міста. Велика кількість машин, що рухаються впродовж берегу Дніпра по вул. Набережній Воскресенській, проспекту Дмитра Яворницького, вул. Старокозацькій, Чернишевського перетинається із не менш потужним потоком машин, що в'їжджають або виїжджають на Новий міст через річку Дніпро.

Запропонуйте проекти, які можуть розв'язати проблему. Визначити мету, завдання та очікувані результати проектів.

5. Визначити послідовність проведення робіт з екологічного аналізу проекту:

- а) деталізований аналіз умов існуючого навколишнього середовища проекту;
- б) розробка альтернативних варіантів проекту або розробка заходів щодо зменшення негативного впливу на навколишнє середовище;
- в) визначення категорії проекту з точки зору впливу на навколишнє середовище;
- г) проведення фінансової та економічної оцінки вигод та витрат, що виникають стосовно навколишнього середовища;
- д) вивчення нормативної бази, що регламентує використання національних ресурсів та ступінь можливого забруднення довкілля.

6. Визначити послідовність проведення робіт в процесі розробки та реалізації інвестиційного проекту, використавши наведений нижче перелік робіт:

1. Підбір та навчання персоналу
2. Ремонт під'їзних шляхів та інфраструктури
3. Будівельно-монтажні роботи
4. Реалізація маркетингового плану та рекламної кампанії
5. Підготовка та підписання установчих документів
6. Підписання договорів із сторонніми організаціями
7. Закупівля і монтаж меблів і обладнання
8. Виготовлення проектно-кошторисної документації
9. Пошук інвесторів
10. Роботи із ландшафтного дизайну
11. Відведення земельної ділянки
12. Підготовка бізнес-плану інвестиційного проекту
13. Введення об'єкта в експлуатацію
14. Закупівля сировини і матеріалів, транспорту

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема: Основи фінансової математики

Мета: засвоєння методики визначення вартості грошей у часі.

Програмні запитання:

1. Теперішня вартість грошей: економічний зміст та методика визначення.
2. Причини зміни вартості грошей в часі.
3. Майбутня вартість грошей: економічний зміст та методика визначення.
4. Розрахунки за простими та складними відсотками.
5. Поняття анuitету.

Питання для обговорення:

1. Чи завжди гроші змінюють свою цінність у часі й чому?

2. Чи ідентичні поняття "ставка дисконту" й "ставка банківського відсотку"?
3. Чи впливає на майбутній дохід схильність фірми до ліквідації?
4. Чи зміниться теперішня вартість, якщо складний відсоток нараховується частіше?

Практичні завдання:

1. Майбутня вартість анuitету через 5 роки - 5 тис. грн., за відсоткової ставки 16 %. Яка величина одноразової виплати?

2. Ви взяли в банку кредит 16 тис. грн. на 4 роки. Річна відсоткова ставка - 10%. Яку суму треба сплачувати кожного року?

3. Сьогодні на вашому рахунку лежить у банку 100 тис. грн., за якими банк нараховує 10% річних (раз на рік). Яку суму ви можете щорічно знімати з рахунку, щоб цих 100 тис. грн. вам вистачило на 2 років за інших рівних умов?

4. Визначте який варіант позики 1 тис. грн. оберете:
- зі щомісячною виплатою 93 грн. упродовж року;
 - зі щомісячною виплатою 46 грн. упродовж трьох років.

5. Припустимо, що ви хочете придбати нову машину, її повна вартість, включаючи всі додаткові витрати – 100820 грн. Продаючи стару машину й додаючи готівку, ви можете заплатити 30820 грн. У вас є можливість вибрати, де позичити решту суми? Що ви оберете? Чому?

а) лихвар пропонує вам кредит на 46 місяців з щомісячною виплатою 18 %;

б) банк надає вам позику на 35 місяці з виплатою 15% щомісяця;

в) фінансова компанія дає вам гроші на термін 58 місяців з виплатою 37% щомісяця.

6. Підприємець планує придбати обладнання для випуску нового виду продукції. В результаті реалізації проекту він отримуватиме 380 тис. грн. щорічно протягом десяти років. Яку суму необхідно інвестувати в проект, якщо ставка доходу становить 12%.

7. Підприємство планує через п'ять років побудувати нове виробниче приміщення. З цією метою підприємство щорічно відраховує на депозитний рахунок банку 120 тис. грн. прибутку.

Депозитна ставка становить 13% річних. Визначити, чи зможе підприємство повністю профінансувати цей проект, якщо плановий обсяг інвестицій 920 тис. грн.

8. Для реалізації інвестиційного проекту підприємець отримав у банку кредит на суму 800 тис. грн. Визначити, яку суму необхідно повернути в банк через три роки за різних умов кредитного договору, якщо складна відсоткова ставка – 35 %: 1) відсотки нараховуються щорічно; 3) відсотки нараховуються за півріччями; 4) відсотки нараховуються щоквартально; 5) відсотки нараховуються щомісячно; 2) відсотки нараховуються безперервно.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема: Обґрунтування доцільності проекту та оцінка його ефективності

Мета: засвоєння методики обґрунтування доцільності проекту та оволодіння навичками розрахунку показників ефективності проектів.

Програмні запитання:

1. Методи оцінки ефективності інвестицій.
2. Класифікація показників результативності проектів.
3. Показники чистої поточної вартості, коефіцієнт "вигоди-затрати", внутрішня норма рентабельності. Можливість застосування, економічний зміст, переваги й недоліки.
4. Неформальні критерії оцінки інвестиційних проектів.

Питання для обговорення:

1. Чи завжди всі учасники проекту користуються для відбору проекту тими самими критеріями?
2. Які особливості оцінки ефективності взаємовиключних та взаємодоповнюючих проектів?
3. Зарубіжні корпорації, окрім формальних, використовують неформальні критерії відбору. З чим це пов'язано?

Практичні завдання:

1. Підприємство передбачає реалізувати інноваційно-інвестиційний проект вартістю 1300 тис. грн., практичне здійснення якого спрямоване на виробництво нового виду продукції. Очікуються такі грошові потоки: 1 рік - 300 тис. грн., 3 рік - 200 тис. грн., 4 рік - 630 тис. грн., 5 рік - 910 тис. грн. Необхідно визначити чисту теперішню вартість проекту та термін окупності інвестицій за умови, що дисконтна ставка дорівнює 10%.

3. За інвестиційним проектом вартістю 300 тис. грн.. передбачаються наступні грошові надходження: в 1-й рік – 80 тис. грн., в 3-й рік – 90 тис. грн., в 4-й рік – 130 тис. грн. За якою ставкою проситиме підприємець у банку кредит, щоб витрати окупилися протягом трьох років, якщо середня кредитна ставка на ринку позичкових капіталів становить 18 %.

4. Підприємство розглядає проект, вигоди і витрати по якому наведені в таблиці.

Рік	0	1	3	4	5
Вигоди, тис. грн.	0	200	1400	1200	1600
Витрати, тис. грн.	3500	500	200	0	0

Необхідно:

1. Визначити доцільність реалізації проекту якщо дисконтна ставка 10%.

3. Графічним і аналітичним методом визначити внутрішню норму рентабельності.

4. Визначити за графіком, при якій ставці відсотка на капітал величина ЧТВ складе 400 тис. грн..

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: **Фінансування інвестиційних проектів**

Мета: набуття практичних навичок вибору оптимальних джерел фінансування інвестиційних проектів та оцінювання вартості залучення капіталу з різних джерел.

Програмні запитання:

1. Характеристика інвестиційних ресурсів.
2. Методи фінансування реалізації інвестиційних проектів.
3. Оцінка вартості інвестиційного капіталу.
4. Методи оптимізації джерел фінансування інвестиційних проектів.
5. Визначення потреби у фінансових ресурсах для інвестування.

Питання для обговорення:

1. Види інвестиційних ресурсів, їх характеристика, вартість і можливість використання для різних проектів.
2. Переваги та недоліки різних джерел фінансування проекту.
3. Методи оптимізації структури джерел фінансування інвестиційних проектів.
4. Розробка капітального і поточного бюджетів реалізації проектів.
5. Методичні принципи розрахунку проектного грошового потоку.
6. Особливості розрахунків фінансового обґрунтування проектів.

Практичні завдання:

1. Приватне підприємство планує реалізувати інвестиційний проект модернізації виробництва. Структура інвестиційного капіталу відображено в таблиці 1. Визначити середню зважену вартість інвестиційних ресурсів, якщо ставка податку на прибуток становить 18%.

Таблиця 1

Структура і вартість інвестиційного капіталу

Джерела інвестиційних ресурсів	Частка, %	Вартість джерела (необхідна прибутковість), %
Нерозподілений прибуток	90,7	95,5
Привілейовані акції	41,0	93,0
Банківський кредит	43,1	15,0
Облігаційна позика	10,0	98,7
Середня зважена вартість капіталу (WACC)		?

1. Приватне підприємство розглядає кілька варіантів фінансування інвестиційного проекту вартістю 500 тис. грн. Структура і вартість джерел інвестиційного капіталу у розглянутих варіантах представлена в таблиці 1. Обрати найбільш ефективний варіант фінансування інвестиційного проекту.

Таблиця 1

Вихідні дані

Джерела фінансування	Варіанти фінансування				
	9	1	4	4	5
Сума фінансування, всього тис.грн., у тому числі	500	500	500	500	500
Прості акції					
Обсяг залучених фінансових ресурсів, тис.грн.	140	140	140	460	60
Вартість джерела фінансування, %	97	19	94	97	97
Привілейовані акції					
Обсяг залучених фінансових ресурсів, тис.грн.	40	40	40	60	460
Вартість джерела фінансування, %	99	94	8	99	99
Позиковий капітал					
Обсяг залучених фінансових ресурсів, тис.грн.	110	110	110	70	70
Вартість джерела фінансування, %	11	14	97	11	11

4. Загальна потреба підприємства в капіталі для реалізації інвестиційного проекту складає 846 тис. грн. Прибуток від операційної діяльності при цьому прогнозується в розмірі 434 тис. грн. Середній рівень фінансових витрат по позикових коштах – 95%. Податковими пільгами підприємство не користується.

Визначити ефект фінансового важеля та силу дії фінансового важеля у випадку, якщо підприємство:

- а) здійснить інвестиційний проект за рахунок власного капіталу;
- б) доведе частку позикового капіталу до 45%;
- в) доведе частку позикового капіталу до 30%.

При якому максимальному рівні фінансових витрат забезпечується позитивне значення ефекту фінансового важеля?

4. Розмір загального капіталу, який задіяний в інвестиції, складає 400 тис. грн., прибуток, отриманий підприємством від реалізації проекту, 70 тис. грн. Визначити рентабельність власного капіталу, якщо частка позикового складає: а) 10 %; б) 40 %; в) 60 %. Розрахунки виконати для варіантів залучення кредиту з процентною ставкою а) 91%; б) 17% річних.

Побудувати графік залежності рентабельності власного капіталу від долі позикових коштів.

5. Інвестор хоче створити приватне підприємство, основним видом діяльності якого буде оптова торгівля м'ясом та м'ясними продуктами. Проектом передбачається будівництво великого складу з адміністративними та побутовими приміщеннями для працівників. Розрахувати величину інвестиційних витрат за проектом.

За попередніми даними витрати на етапі ініціації проекту (ТЕО, маркетингові дослідження) та вартість розробки проектно-кошторисної документації складуть відповідно 9% та 1,4% від вартості реалізації проекту. Вартість експертизи проекту – 90 тис. грн. Витрати замовника, пов'язані з проведенням тендерів – 9,5% від вартості реалізації проекту. Отримання дозвільних документів на будівництво – 97 тис. грн.

Реалізація проекту потребує таких інвестицій, тис. грн:

- підготовка території будівництва – 10 тис. грн.;
- будівельні роботи по спорудженню приміщення складу – 9780 тис. грн.

- благоустрій та озеленення території – 97 тис. грн.
- вартість складського обладнання – 9940 тис. грн.
- вартість меблів та інвентарю – 410 тис. грн.
- витрати на монтаж обладнання та меблів – 60 тис. грн.
- витрати на засоби безпеки (охоронна система та пожежна сигналізація) – 970 тис. грн.
- програмне забезпечення для управління складськими операціями – 140 тис. грн.
- витрати на придбання транспортних засобів – 650 тис. грн.

Власні інвестиційні ресурси підприємця складають 4 млн. грн. Необхідно прийняти рішення щодо достатності цих коштів для здійснення проекту. Зробити висновок щодо фінансування проекту.

6. Проектом передбачено будівництво торговельно-розважального комплексу будівельним об'ємом 4705.5 м⁴. Загальна площа будівлі 794.9 м¹. Необхідно:

9. Скласти за варіантом локальний кошторис на загальнобудівельні роботи (форма №9);

1. Визначити кошторисну вартість будівництва об'єкта за формою об'єктного кошторису (форма №4).

4. Визначити повну вартість будівництва об'єкта з урахуванням всіх супровідних робіт і витрат за формою Зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва (форма №5).

Таблиця 9

Вихідні дані для розрахунку локального кошторису

№ з/п	Обґрунтування (шифр норми)	Найменування робіт і витрат	Одиниця виміру	Вартість одиниці, грн.		Витрати труда робітників, люд.-год. не зайнятих обслуговуванням машин, на одиницю
				Всього	тих, що обслуговують машини	
				заробітної плати	в тому числі заробітної плати	тих, що обслуговують машини, на одиницю
1.	Е9-93-94	Розроблення ґрунту з навантаженням на автомобілі-самоскиди екскаваторами одноковшовими дизельними на гусеничному ході з ковшем місткістю 0,5 [0,5-0,64] м4, група ґрунтів 9	9000 м4	<u>93939,78</u> 481,75	<u>96664,49</u> 4963,16	<u>97,01</u> 35,0053
2.	Е7-4-9	Улаштування основи під фундаменти піщаної	м4	<u>479,58</u> 46,18	<u>49,84</u> 90,66	<u>9,14</u> 0,411
3.	Е3-9-95	Укладання фундаментних балок довжиною до 6 м	900шт	<u>49408,59</u> 97008,00	<u>95044,64</u> 4934,47	<u>544,35</u> 905,7714
4.	С9499-8949	Балки фундаментні трапецеїдального перерізу, довжина до 6 м, клас бетону В95	м4	<u>4046,57</u> -	- -	- -
5.	ЕН7-5-9	Мурування зовнішніх простих стін з цегли керамічної при висоті поверху до 4 м	9 м4	<u>694,37</u> 157,73	<u>65,55</u> 14,16	<u>7,1</u> 0,691
6.	С9411-90844	Цегла керамічна одинарна повнотіла, розміри 150х910х65 мм, марка М950	9000 шт.	- -	- -	- -
7.	ЕН95-46-9	Поліпшене штукатурення цементно-вапняним розчином по каменю стін механізованим способом	900м1	<u>5490,91</u> 1336,41	<u>948,76</u> 908,17	<u>33,14</u> 4,3044

Таблиця 4

Обсяги виконаних робіт для розрахунку локального кошторису

№ варіанту			Обсяги виконаних робіт						
			Е9-93-94	Е7-4-9	Е3-9-95	С9499-8949	ЕН7-5-9	С9411-90844	ЕН95-46-9
09	99	19							
01	91	11							
04	94	14							
04	94	14							
05	95	15							
06	96	16							
03	93	13							
07	97	17							
08	98	18							
90	10	40							

Таблиця 4

Вихідні дані для розрахунку об'єктного кошторису

Номери локальних кошторисів	Найменування локального кошторису	Кошторисна вартість (у т.ч. вартість устаткування) грн.	Кошторисна трудомісткість, люд.-год.	Кошторисна заробітна плата, грн.
01-09-09	Загальнобудівельні роботи	6318 830	160699	9466370
01-09-01	Внутрішні сантехнічні роботи	768 660	14498	463680
01-09-04	Електромонтажні роботи	410 390	49018	44648
01-09-04	Придбання меблів та інвентарю	168 960	-	-

_____ (найменування будови)

Локальний кошторис на будівельні роботи № ____

на _____
(найменування робіт та витрат, найменування будинку, будівлі, споруди)

Основа: креслення (специфікації) № _____

Кошторисна вартість _____ тис.грн.

Кошторисна трудомісткість _____ тис.грн.

Кошторисна заробітна плата _____ тис.грн.

Середній розряд робіт _____ розряд

Складений в поточних цінах станом на “ ____ ” _____ 20__ р.

№ з/п	Шифр і № позиції нормативу	Найменування робіт і витрат	Одиниці виміру	Кількість	Вартість одиниці, грн.		Загальна вартість, грн.			Витрати праці робітників, не зайнятих обслуговуванням машин, люд/год	
					Всього	Експлуатації машин	Всього	Заробітної плати	Експлуатації машин	Тих, хто обслуговують машини	
										Заробітної плати	В т.ч. зарплати
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.					-----	-----			-----	-----	-----

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
		Разом прямі витрати по кошторису, грн.										
		в тому числі:										
		вартість матеріалів, виробів та конструкцій, грн.										
		всього заробітна плата, грн.										
		Загальновиробничі витрати, грн.										
		трудомісткість в загальновиробничих витратах, люд.-год.										
		заробітна плата в загальновиробничих витратах, грн.										
		Всього по кошторису, грн.										
		Кошторисна трудомісткість, люд.-год.										
		Кошторисна заробітна плата, грн.										

Склав _____
[посада, підпис (ініціали, прізвище)]

Перевірив _____
[посада, підпис (ініціали, прізвище)]

Розрахунок загальновиробничих витрат до локального кошторису № _____
на _____

Номер позиції локального кошторису	Шифр і номер позиції нормативу	Нормативно-розрахункова кошторисна трудомісткість робіт, що передбачені в прямих витратах (робітників-будівельників та робітників, які обслуговують машини), люд.-год.	Усереднені коефіцієнти переходу від нормативно-розрахункової кошторисної трудомісткості робіт, що передбачені в прямих витратах, до трудовитрат працівників, заробітна плата яких ураховується в загально-виробничих витратах	Трудомісткість у загальновиробничих витратах, люд.-год. (<i>зр.3хр.4</i>)	Усереднена вартість людино-години працівників, заробітна плата яких ураховується в загальновиробничих витратах, грн.	I блок Заробітна плата в загально-виробничих витратах, грн. (<i>зр.5хр.6</i>)	Заробітна плата в прямих витратах, грн.	II блок Єдиний внесок на загально-обов'язкове державне соціальне страхування, грн. (<i>зр.7+зр.8х0,40024</i>)	Усереднені показники для визначення коштів на покриття решти статей загально-виробничих витрат, грн. людо-год.	III блок Кошти на покриття решти статей загальновиробничих витрат, грн. (<i>зр.3хр.10</i>)	Всього загальновиробничих витрат, грн. (<i>зр.7+зр.9+зр.11</i>)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1											
Разом:											

(найменування об'єкта будівництва)

ОБ'ЄКТНИЙ КОШТОРИС № _____

на будівництво _____

(найменування будинку, будівлі, споруди, лінійного об'єкта інженерно-транспортної інфраструктури)

Кошторисна вартість _____ тис. грн.
 Кошторисна трудомісткість _____ тис. люд.-год.
 Кошторисна заробітна плата _____ тис. грн.
 Вимірник одиничної вартості _____

Складений в поточних цінах станом на «__» _____ 20__ р.

№ з/п	Номери кошторисів і кошторисних розрахунків	Найменування робіт і витрат	Кошторисна вартість, тис. грн.			Кошторисна трудомісткість, тис. люд.- год.	Кошторисна заробітна плата, тис. грн.	Показники одиничної вартості, грн.
			будівельних робіт	устаткування, меблів та інвентарю	всього			
1	2	3	4					

Головний інженер проекту _____
 [підпис (ініціали, прізвище)]
 Керівник _____ відділу _____
 (найменування) [підпис (ініціали, прізвище)]

Склав _____
 [посада, підпис (ініціали, прізвище)]
 Перевірив _____
 [посада, підпис (ініціали, прізвище)]

(назва організації, що затверджено)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зведений кошторисний розрахунок в сумі _____ тис.грн.

В т.ч. зворотні суми _____ тис.грн.

(посилання на документ про затвердження)

“ ___ ” _____ 200__ р.

**ЗВЕДЕНИЙ КОШТОРИСНИЙ РОЗРАХУНОК
ВАРТОСТІ ОБ'ЄКТА БУДІВНИЦТВА**

(найменування об'єкта будівництва)

Складений в поточних цінах станом на « ___ » _____ 20__ р.

№ п/п	Номери кошторисів в і кошторисних розрахунків	Найменування глав, будинків, будівель, споруд, лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, робіт і витрат	Кошторисна вартість, тис.грн.			
			будівельних робіт	устаткування, меблів та інвентарю	інших витрат	загальна вартість
1	2	3	4	5	6	7
		Разом по главах 1-12:				
		Кошторисний прибуток (П)				
		Кошти на покриття адміністративних витрат будівельно-монтажних організацій (АВ)				
		Кошти на покриття ризиків всіх учасників будівництва(Р)				
		Кошти на покриття додаткових витрат, пов'язаних з інфляційними процесами (І)				
		Разом (гл. 1-12 + П+АВ+ Р + І)				
		Податки, збори, обов'язкові платежі, встановлені чинним законодавством і не враховані складовими вартості будівництва(без ПДВ)				
		Разом				
		Податок на додану вартість				
		Всього по зведеному кошторисному розрахунку				
		Зворотні суми				

Керівник проектної організації _____

[підпис (ініціали, прізвище)]

Головний інженер проекту _____

[підпис (ініціали, прізвище)]

Керівник _____ відділу
(найменування)

[підпис (ініціали, прізвище)]

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема: Оцінка ризиків в проектному аналізі

Мета: розглянути сутність і види ризиків в проектній діяльності, набути навичок розрахунку абсолютних та відносних показників ризику, розглянути основні підходи до управління ризиками.

Програмні запитання:

1. Поняття ризику та невизначеності.
2. Класифікація проектних ризиків
3. Причини виникнення та наслідки проектних ризиків
4. Показники й критерії оцінки ризиків.
5. Суть та особливості методів аналізу власного ризику проекту (аналіз чутливості, метод сценаріїв, метод Монте-Карло).
6. Управління проектними ризиками.
7. Методи зниження ризиків.

Питання для обговорення:

1. Можливість і потреба врахування ризику при обґрунтуванні інвестиційних проектів.
2. Чи відрізняються, на вашу думку, підходи інвестора, замовника й підрядників при оцінці проектних ризиків?
3. Можливість і потреба використання методу Монте-Карло при обґрунтуванні інвестиційних проектів.
4. Назвіть вигоди й вади різних методів аналізу ризику.
5. Як можна підвищити вірогідність результатів аналізу чутливості.
6. Які способи зменшення ризику, що успішно застосовуються за кордоном, ви вважаєте прийнятними для вітчизняних підприємців?

Практичні завдання:

1. Підприємство повинно вкласти певну суму коштів у свій розвиток. Менеджер з розвитку визначив вісім можливих альтернативних проектів, які можуть бути реалізовані за п'ятьма зовнішньоекономічними умовами. Кожен із проектів

характеризується певною ефективністю залежно від ситуації, що складається на ринку (табл.1).

Таблиця 1

Оцінка ефективності проектів розвитку різних ринкових умов

Проекти розвитку підприємства	Прибуток залежно від ринкових умов, тис. грн.				
	I	II	III	IV	V
S_1	36	36	30	16	14
S_3	34	14	18	34	40
S_3	16	34	46	30	61
S_4	4	18	40	16	38
S_6	68	64	31	33	60
S_6	34	44	36	31	31
S_4	13	6	34	41	33
S_8	60	66	36	40	14
Суб'єктивна імовірність настання ринкових умов (P_j)	0,36	0,06	0,13	0,34	0,34

Визначте, застосовуючи показники варіації (дисперсію, стандартне відхилення, семі варіацію, семікватратичне відхилення, граничну похибку, розмах варіації, коефіцієнт варіації та коефіцієнт ризику), в який із проектів фірми доцільно вкладати кошти і чому.

3. Для трирічного інвестиційного проекту прогнозується чиста теперішня вартість 86 тис. грн. (песимістичний прогноз), 94 тис. грн. (найімовірніший прогноз) і 106 тис. грн. (оптимістичний прогноз). Необхідно визначити рівень ризику (тобто невизначеності) при прогнозуванні прибутку за проектом.

3. Розглядається інвестиційний проект будівництва й пуску лінії виробництва хлібобулочних виробів з величиною початкових інвестицій 3000 тис. грн. і терміном існування 4 років. Проект передбачає випуск продукції обсягом 68 тис. кг у рік за ціною 40 грн. за кг. Витрати на оплату праці складають 4 грн., сировину 11 грн., електроенергію 9 грн. у розрахунку на кг. Величина ставки дисконту для даного проекту береться рівною 13%.

Проведіть аналіз чутливості даного проекту (визначте порогові значення змінних що впливають на результативну величину проекту, їх допустимі зміни еластичність результативної величини, відносно зміни кожної змінної).

Подайте аналіз розглядуваного проекту за песимістичним та оптимістичним сценарієм.

Песимістичний сценарій: обсяг реалізації знизиться на 30%, ціна зменшиться до 36 грн. за кг витрати на оплату праці збільшаться на 10%, сировину на 30%, електроенергію на 60%. Величина ставки дисконту зросте до 10%.

Оптимістичний сценарій: обсяг реалізації зросте на 30%, ціна збільшиться і становитиме 44 грн. за один кілограм, витрати на оплату праці залишаться незмінними а сировина й електроенергія стануть дешевшими на 10%. Величина ставки дисконту знизиться до 6%.

4. Результати аналізу чутливості проекту представлені в таблиці. Охарактеризуйте їх та зобразіть графічно. Запропонуйте систему управління ризиками проекту.

Аналіз чутливості проекту

Показники чутливості	Фактори			
	Витрати на страхування	Операційні витрати	Ціна паливно-мастильних матеріалів	Ціна послуг
Сумарна чутливість	6	16	14	33
Діапазон впливу	9	14	36	19
Коефіцієнт переключення	немає	немає	63	44
Ймовірність переключення	-	-	63	18

5. Розгляньте щотижневий звіт про зміни рейтингів ризиків окремого проекту (табл.3). Сформулюйте пропозиції щодо управління ризиками даного проекту.

Таблиця 3

Щотижневий звіт про зміни рейтингів ризиків

Пункт ризику	Рейтинг на звітному тижні	Попередній рейтинг	Тривалість перебування у списку, тижні

Дуже мало експертів з аналізу даного сегменту ринку	1	1	3
Зрив графіка підписання контракту кредитором	3	3	3
Слабка функція звітності	3	5	3
Слабка підтримка проекту персоналом підприємства	4	4	3
Нові вимоги до технічних характеристик	5	3	4
Загроза перевищення кошторису	6	6	4
Невизначеність з графіком поставок	7	8	3
Нестабільність складу проектної команди	8	Новий	-
Проблеми з організацією контролю	9	Новий	-
Технологічні ризики	10	10	4

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема: Система управління проектами

Мета: розглянути основні засади, функції та принципи управління проектами, з'ясувати особливості та основні етапи побудови структури розподілу робіт і організаційної структури виконання проекту.

Програмні запитання:

1. Суть та зміст управління проектами.
2. Загальні та специфічні функції управління.
3. Сутність структуризації проекту, основні задачі структуризації.
4. Основні форми організаційної структури проектів.
5. Поняття матриці відповідальності.

Питання для обговорення:

1. Завдання управління проектами.
2. Роль стратегічного планування в управлінні проектами.
3. Взаємозв'язок між стратегічним та тактичним управлінням.

4. Переваги та недоліки різних організаційних форм управління проектами.

Практичні завдання:

1. Охарактеризуйте організаційні структури управління за схемою наведеною в таблиці 1.

Таблиця 1 – Характеристика організаційних структур управління

Схема	Сфера найбільш ефективного використання	Якісна характеристика побудови	
		переваги	недоліки
Проектна			
Матрична			
Функціональна			
Змішана			

3. Згрупуйте відповідні терміни та визначення згідно з даними таблиці.

Термін	Визначення
1. Управління проектами	Упорядкована сукупність стійко взаємозалежних елементів, що забезпечують функціонування і розвиток організації як єдиного цілого.
3. Структура управління	Характеризується жорсткою впорядкованістю стадій.
3. Структуризація проекту	Передбачає багаторазове проходження одних і тих же стадій розробки проекту.
4. Каскадна модель життєвого циклу управління проектами	Процес керівництва та координації людських, матеріальних та фінансових ресурсів протягом життєвого циклу проекту шляхом застосування сучасних методів та техніки управління для досягнення висунутої в проєкті мети.
5. Спіральна модель життєвого циклу управління проектами	Поділ проекту на ієрархічні підсистеми та компоненти.

3. Побудувати схему організаційної структури проекту користуючись наведеним переліком її елементів: адміністративна група, керівник проекту, головний інженер проекту, бухгалтер, підрядна будівельна організація, архітектор, економіст, будівельники, проектна група, менеджер із закупівель і постачання, майстер бригади будівельників, інженер по технагляду. До якого типу належить побудована структура проекту?

4. Приватний підприємець планує відкрити магазин жіночого одягу «Плюс Шарм». Розробити трирівневу робочу структуру проекту створення магазину, використавши наведений нижче перелік робіт:

1. Створення і запуск сайту.
2. Поставка торгового обладнання на магазин.
3. Прийом персоналу для роботи.
4. Розробка проектно-кошторисної документації.
5. Замовлення товару у постачальників.
6. Пошук приміщення.
7. Розробка концепції сайту магазину.
8. Поставка товару в магазин.
9. Аналіз ринку і вибір розміщення магазину.
10. Монтаж торгового обладнання.
11. Укладення договору оренди.
12. Виготовлення та монтаж вивіски.
13. Підготовка проекту і підписання документації
14. Підбір асортименту товару і вибір постачальників.
15. Реконструкція і ремонт приміщення.
16. Викладка товару.
17. Запуск рекламної кампанії.
18. Укладання договорів підряду на виконання ремонтно-будівельних робіт.
19. Обговорення і узгодження проекту реклами.
20. Замовлення торгового обладнання та меблів.
21. Формування графіка першого замовлення.
22. Підготовка до реалізації проекту
23. Підписання Акту приймання виконаних будівельних робіт.
24. Відкриття магазину з акціями, конкурсами, подарунками.
25. Розгортання роботи магазину.
26. Процедура реєстрації та отримання необхідних дозволів.
27. Формування фінансового звіту за проектом.

28. Установка охоронної та пожежної сигналізації.
29. Підбір торгового персоналу (проведення співбесід).
30. Розробка плану розміщення торгового обладнання.

5. Здійсніть ефективний розподіл відповідальності та повноважень між учасниками проектної команди при виконанні певного виду робіт (табл.3). Скористайтесь наступною градацією повноважень:

- 1- несе повну відповідальність;
- 2- здійснює загальне керівництво;
- 3- повинен дати консультацію;
- 4- може дати консультацію;
- 5- затверджує.

Таблиця 3

Вид діяльності	Керівник підприємства	Керівник проекту	Технічний директор	Керівник відділу маркетингу	Керівник відділу автоматизації
Сформувати план проекту					
Розробити технічну специфікацію					
Встановити програмне забезпечення					
Визначити перелік необхідної документації					
Розробити план постачання					
Сформувати графік роботи обладнання					
Скласти сітковий графік виконання проекту					
Провести розрахунки показників ефективності проекту					
Забезпечити документування ходу виконання робіт					
Скласти матрицю відповідальності					

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема: Управління часом у проекті

Мета: розглянути сутність сіткового та календарного планування проектів, оволодіти навичками побудови і розрахунку основних параметрів сіткового графіку та формування календарного плану проекту.

Програмні запитання:

1. Поняття сіткових графіків, область їх використання, переваги сіткових графіків.
2. Алгоритм та основні правила побудови сіткових графіків.
3. Розрахунок параметрів сіткових графіків.
4. Календарне планування проектів.
5. Основні напрямки оптимізації планів.

Питання для обговорення:

1. Яка основна мета та завдання розробки сіткових графіків?
2. Які основні принципи побудови та відмінності стрілчастих графіків та графіків передування?
3. Які є види логічних зв'язків у сіткових графіках?
4. За яким алгоритмом здійснюється оптимізація сіткового графіка?
5. Які основні завдання вирішує календарне планування? З чого воно складається?
6. Які є види календарних планів?
7. Методологія календарного планування проектів.
8. Врахування невизначеності при календарному плануванні проектів.
9. Діаграма Ганта як інструмент календарного планування.
10. Які основні напрямки оптимізації планів?

Практичні завдання:

1. Підприємство планує організувати випуск нового виду продукції. Скласти сітковий графік реалізації проекту освоєння нового

виду продукції використовуючи перелік робіт представлений в таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика робіт за проектом

Види робіт	Шифр роботи	Тривалість роботи, днів
Ініціювання та планування виробництва нового виду продукції	1-3	5
Проведення маркетингових досліджень можливості запуску виробництва нового виду продукції	3-3	6
Підбір постачальників обладнання	3-4	4
Замовлення обладнання	3-5	3
Аналіз маркетингових досліджень	3-5	0
Розроблення програми просування нового виду продукції	3-7	3
Розроблення плану навчання персоналу	4-5	6
Доставка нового обладнання	4-6	8
Монтаж та налаштування обладнання	4-9	7
Навчання персоналу	5-8	5
Тестування персоналу	5-10	9
Проведення рекламної кампанії	6-11	6
Пошук нового ринку та споживачів продукції	7-10	6
Налагодження та тестування технологічних процесів	8-10	4
Введення обладнання в експлуатацію	9-10	3
Запуск технологічної лінії виробництва нового виду продукції	10-11	8

Визначити число шляхів, тривалість критичного шляху і термін закінчення проекту, перелік робіт критичного шляху, ранні й пізні терміни початку й закінчення робіт, повні (загальні) резерви часу.

Побудувати календарний графік проекту використавши таблицю 3.

Таблиця 3

Календарний план проекту

Значення основних параметрів сіткового графіка			Вересень			Жовтень			
			38	39	30	1	3	3	4
Код роботи	Тривалість, днів	Резерв	1	3	3	4	5	6	...
1-3	5								
3-3	6								
...	...								

3. Компанія з виробництва торгівельного обладнання «Planet» планує обладнати конференц-зал головного офісу сучасним аудіовізуальним комплексом. На рисунку 1 зображена модель сіткового графіка проекту. Визначити число шляхів, тривалість критичного шляху і термін закінчення проекту, перелік робіт критичного шляху, ранні й пізні терміни початку й закінчення робіт, повні (загальні) резерви часу.

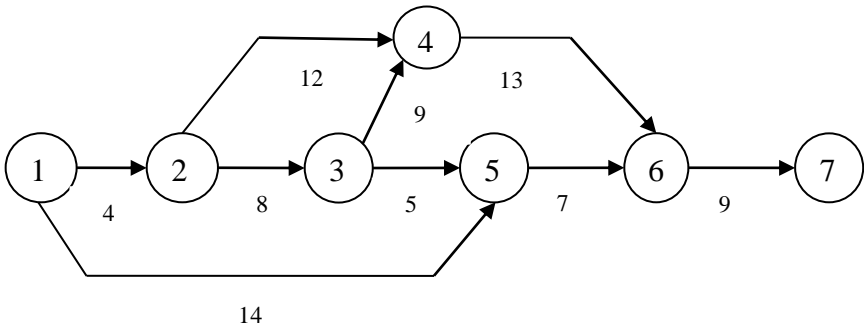

Рисунок 1. Сітковий графік проекту

Вихідні дані й отримані результати занести в зведену таблицю.

Розрахувати коефіцієнт складності та коефіцієнти напруженості шляхів сіткового графіка. Зробити висновки за результатами розрахунків.

Розрахунок сіткового графіка

Код робіт	Тривалість робіт	Ранній початок робіт	Раннє закінчення робіт	Пізній початок робіт	Пізнє закінчення робіт	Загальний Резерв часу
1-3	4	0	4
1-5	14	0	14
...

3. На основі наведених в таблиці даних за проектом побудуйте сітковий графік виконання операцій з визначенням усіх параметрів (код роботи, ранні і пізні терміни початку і закінчення робіт, резерву часу).

Код роботи	Безпосередньо попередня робота	Оптимістична тривалість	Найбільш імовірна тривалість	Песимістична тривалість
A	–	1	3	5
B	–	1	3	3
C	F	1	3	3
D	F	3	3	4
E	B	3	4	11
G	C,D	3	4	5
F	DE	1	4	6
H	F,G	3	4	5

Визначити як проходить критичний шлях та який очікуваний час завершення проекту. Яка ймовірність виконання даного проекту протягом 16 днів?

Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентами навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових видів навчальної діяльності. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, їхнього поглиблення, набуття й удосконалення практичних навичок та вмінь відповідно до обраного напрямку підготовки. Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни є складання письмового звіту за нижче наведеними темами. Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, спільно обумовлені студентом і викладачем.

Перелік тем для написання звіту про самостійну роботу

1. Сутність проектів та їх класифікація.
2. Поняття життєвого циклу проекту та основні фази.
3. Сучасні підходи до поділу життєвого циклу проекту на фази, стадії та етапи.
4. Різновиди підприємницьких проектів та особливості їх менеджменту.
5. Проблеми ідентифікації середовища проекту та їх вплив на ефективність прийняття інвестиційних рішень.
6. Склад елементів системи та їх взаємозв'язок.
7. Основні і локальні цілі проекту.
8. Цілепокладання на різних стадіях підготовки та реалізації проекту.
9. Альтернативна вартість проекту.
10. Ієрархія цілей проекту та їх декомпозиція.
11. Загальні функції управління проектами.
12. Матричні, програмні, цільові і проектні структури.
13. Особливості управління проектами різними організаційними структурами суб'єктів управління. Технологія проектування організації у системі управління проектами.
14. Технологія проектування організації у системі управління проектами.
15. Порядок розробки та затвердження проектної документації.
16. Необхідність визначення інвестиційної привабливості об'єктів інвестування.

17. Показники та методи рейтингової оцінки суб'єктів і об'єктів інвестування.
18. Визначення і підбір можливих інвесторів.
19. Аналіз та оцінка інвестиційних пропозицій.
20. Аналіз фінансових можливостей і вимог інвесторів до проекту.
21. Характерні риси і основні принципи побудови підприємницької концепції.
22. Склад елементів підприємницької концепції і характеристика кожного з них.
23. Основні напрями концептуального обґрунтування спеціальних проектів.
24. Порядок і форми узагальнення результатів реалізації підприємницької концепції.
25. Основні вимоги до проведення аналізу та оцінки концепції проекту.
26. Пріоритетні напрями аналізу та оцінки підприємницької концепції проекту.
27. Цілі, стадії та етапи процесу розробки проекту.
28. Узагальнений комплекс робіт з розробки проектних рішень.
29. Технологія виконання проектних робіт.
30. Форми представлення проектів.
31. Структура і зміст основних частин інвестиційного проекту.
32. Розрахунок потреби в інвестиціях і початковому капіталі.
33. Склад документації і порядок підготовки технічного завдання на проведення робіт.
34. Складові техніко-економічного обґрунтування проекту.
35. Загальна структура процесу техніко-економічного обґрунтування інвестиційних і бізнес-проектів.
36. Мета і завдання маркетингового аналізу.
37. Аналіз ринкового середовища продукції проекту.
38. Побудова маркетингової концепції.
39. Мета, завдання й етапи технічного аналізу.
40. Зміст робіт екологічного аналізу на різних фазах життєвого циклу проекту.
41. Кількісна оцінка соціальних результатів проекту.
42. Соціальне середовище проекту та його діагностування в проектному аналізі.
43. Процес обґрунтування комерційних проектів.

44. Планування фінансових показників проекту.
45. Принципи і способи планування проекту в часі.
46. Планування організації виконання проекту.
47. Підходи до розробки календарного плану робіт проекту.
48. Організація та графіки фінансування проекту.
49. Визначення пріоритетів при формуванні інвестиційних портфелів.
50. Роль і місце економічної оцінки інвестиційних проектів.
51. Мета, об'єкти та суб'єкти експертизи інвестиційних проектів.
52. Особливості аналізу й оцінки проектів на різних фазах.
53. Вимоги до точності оцінки можливостей проекту.
54. Експертиза проекту як складова процесу управління проектами.
55. Порядок подання і прийняття інвестиційних і бізнес-проектів на експертизу.
56. Технологія експертизи обґрунтування техніко-економічних показників проекту.
57. Вплив величини процентних ставок на рівень інвестиційної активності.
58. Методичні принципи розрахунку проектного грошового потоку.
59. Методи визначення дисконтної ставки.
60. Потреба і способи врахування інфляції для аналізу проектів.
61. Методи і показники оцінки проекту.
62. Неформальні процедури відбору та оцінки проектів.
63. Особливості використання різних критеріїв для оцінки взаємовиключаючих і взаємозалежних проектів.
64. Основні форми реалізації інвестиційних і бізнес-проектів.
65. Загальний склад і характеристика стадій та етапів робіт реалізації проекту.
66. Характеристика основних методів контролю реалізації проектів.
67. Призначення, структура і технологія розробки цільових планів проектів.
68. Призначення та особливості складання сіткових графіків етапів проекту.
69. Система мотивації дотримання мети проекту.
70. Фінансовий контролінг проекту.
71. Організаційні форми та рівні управління проектом.
72. Вибір ефективної організаційної структури управління проектом.
73. Моніторинг виконання організаційних рішень у просторі і часі.

Рекомендована література

1. Андрєєва Л. О., Андрєєва Л. А., Лисак О. І., Лысак О. И., Тебенко В. М., Тебенко В. Н. Вдосконалення управління проектами інноваційного розвитку підприємств торгівлі. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*; № 1 (41) С. 108–114. URL:<http://elar.tsatu.edu.ua/handle/133456789/13518>
3. Бітюкова Є. І., Голян В. В. Дослідження технологій та інструментів управління проектами. *Zbiór artykułów naukowych recenzowanych.*, 33.
3. Гавриш О. А., Кавун В. А. Критичний аналіз нормативних засад управління проектними ризиками. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2017. № 14. С. 316–333.
4. Горбаченко С. А. Проектний менеджмент : навчально-методичний посібник для підготовки здобувачів вищої освіти галузі знань «Інформаційні технології». Одеса : НУ "ОЮА", 2020. 363 с.
5. Козлова І. М. Теоретичні аспекти управління проектами в діяльності підприємства. *Регіональна економіка та управління*. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 3 (38) травень. С. 63–70.
6. Лапко О. О. Проектне фінансування як інноваційний механізм реалізації інвестиційних проектів. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Економіка*, 2017 (4). С. 165–170.
7. Латишева О. В., Рачок А. І. Використання інструментарію проектного аналізу та моделювання бізнес-процесів для управління проектами на підприємствах. *Вчені записки Таврійського національного університету імені VI Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. Том 30 (69), № 3. С. 185–191
8. Шевчук Я. В. Ринок банківського проектного фінансування в Україні. *Економіка та держава*. 2018. № 8. С. 98–103.
9. Шкіренко В. В. Методичні підходи до попереднього аналізу економічної ефективності проектів на передінвестиційному етапі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. №17. С. 44–48.

Інформаційні ресурси

1. Господарський Кодекс України від 16.01.3003, № 436-IV : Редакція від 19.01.3013. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>
3. Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД) ДК 009:3005, ДК 009:3010. URL: <http://search.ligazakon.ua>
3. Класифікатор організаційно-правових форм господарювання ДК 003:3004. URL: <http://search.ligazakon.ua>
4. Податковий кодекс України від 03.13.3010 № 3755-VI (Редакція станом на 03.03.3013. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/3755-VI>
5. Про вищу освіту. Закон України №1556-VII від 01.07.3014 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
6. Про освіту: Зако України від 05.09.3017 № 3145-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3145-19>.
7. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15.05.3003 № 755-IV. Редакція від 30.09.3015. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show755-15>
8. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій. Постанова Кабінету міністрів України № 1341 від 33.11.3011. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-3011>.
9. Про інвестиційну діяльність (із змінами): Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII (Редакція станом на 06.13.3013. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-13>
10. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 31.01.3013. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc3nsf/link1/JF73M001.html
11. Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 3030 року. Розпорядження Кабінету міністрів України від 34 травня 3017 р. № 504. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/350167535>.